

Adam Andrzej Witusik

Sesja poświęcona 400-leciu Komisji Morskiej

Rocznik Lubelski 13, 255-256

1970

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Dr Zygmunt Mańkowski (UMCS) zastanawiając się nad *Ruchem oporu w okresie okupacji i kształtowaniem się władzy ludowej* poruszył takie zagadnienia jak: rola strategiczna regionu w czasie kampanii wrześniowej 1939 r. i w okresie walk partyzanckich, eksterminacyjna polityka okupanta (aresztowania, egzekucje, pacyfikacje, rabunki, obozy — zwłaszcza w Poniatowej — itp.), ruch oporu, poszczególne jego nurty i formy, wreszcie powstanie władzy ludowej. Ostatni referat mgr Józefa Kalinowskiego (Opole) *Powiat opolski w okresie 25-lecia Polski Ludowej* mówił o przemianach i rozwoju gospodarczym ziemi opolskiej w okresie władzy ludowej

Organizatorzy sesji, tym razem ze względów li-tylko czasowych, zrezygnowali z dyskusji, która zazwyczaj rozwijała się po części referatowej. Wcale to oczywiście nie oznacza, że w przypadku sesji opolskiej była ona zbędna. Referaty bowiem nie poruszały wszystkich kwestii i zagadnień nieraz o charakterze pierwszorzędym. Tak np. nie wszyscy autorzy we właściwych proporcjach ukazywali problem: miasto-region.

Oceniając sesję, trzeba ją uznać za imprezę ze wszech miar udaną tak pod względem organizacyjnym jak i merytorycznym. Niemala w tym zasługa zarządu lubelskiego Oddziału PTH, zespołu historyków — autorów referatów, a zwłaszcza trzeba podnieść wkład doc. dr S. Tworka, który podobnie jak w przypadku poprzednich sesji, czuwał nad całością prac związanych z jej przygotowaniem.

Stanisław Wiśniewski

SESJA POŚWIĘCONA 400-LECIU KOMISJI MORSKIEJ

W dniu 3 lipca 1969 r. odbyła się na Zamku lubelskim sesja poświęcona czterechsetnej rocznicy zatwierdzenia przez Sejm Rzeczypospolitej Komisji Morskiej (Commissie Maritima), pierwszego w naszej historii urzędu morskiego. Uczestnikami sesji byli członkowie Sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi, przedstawiciele przedsiębiorstw armatorskich, marynarki wojennej, szkół morskich, placówek naukowych i działacze społecznych Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich, a organizatorami — Sejmowa Komisja Gospodarki Morskiej i Żeglugi, Ministerstwo Żeglugi, Rada Naczelna Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich i Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Celem sesji było pokazanie tradycji morskich naszego kraju oraz jego wielowiekowych dążeń do trwałego oparcia się o Bałtyk, w pełni zrealizowanych dopiero po zakończeniu II wojny światowej.

Gospodarzy województwa i miasta reprezentowali na sesji: sekretarz KW PZPR Edward Machocki, sekretarz KM PZPR Alina Wdowiak, sekretarz WK FJN Stanisław Zgrzywa, sekretarz Prezydium WRN Edward Zając i przewodniczący Prezydium MRN Mieczysław Martyn.

Obrady sesji otworzył sekretarz Prezydium WRN, przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego TRZZ Edward Zając, który podkreślił wkład Lublina i województwa lubelskiego w odbudowę zrębów gospodarki morskiej w pierwszych latach po wyzwoleniu. Następnie przewodniczący Sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Andrzej Benesz omówił rolę i znaczenie morza dla gospodarki krajowej. W swym wystąpieniu stwierdził między innymi, że województwo lubelskie jest jed-

nym z województw leżących w głębi kraju, które, obok katowickiego i łódzkiego, daje najwięcej młodych kadr dla gospodarki morskiej.

Referat nt. *Komisja Morska jako organ państwowej administracji morskiej, jej cele i zadania w świetle aktu z 3 lipca 1569 roku* wygłosił doc. dr hab. Stanisław Twork z UMCS. Referat jest próbą syntetycznego ujęcia roli i znaczenia Komisji Morskiej. Powołanie 24 marca 1568 r., a następnie zatwierdzenie na sejmie lubelskim 1569 r. Komisji Morskiej stanowi symbol bogatych tradycji morskich Polski i jej państwowego władania morzem. Mimo przeróżnych oporów, przesądów i niechęci szlachty do świadczeń na rzecz obrony morza i aktywnej na nim działalności, Komisja Morska dobrze zasłużyła się Polsce. To dzięki działalności niewielkiej grupy „ludzi morza” kwestie morskie stały się bliskie całemu narodowi. Jeśli zważymy, że w Szwecji podobny urząd pod nazwą Kolegium Admiralicji powstał dopiero w 1634 r., a w Danii — w 1655 r., wówczas uświadomimy sobie w pełni rolę i znaczenie jego powstania na gruncie polskim. Siedzibą Komisji Morskiej był Gdańsk, a zakres jej uprawnień był olbrzymi: zamykała i otwierała żeglugę, wyprawiała kaprów na morze i wyznaczała im zadania do spełnienia, badała statki i towary zajęte przez flotę na morzu i przysądzała je na rzecz kapitanów i załóg, 10% zabierając do skarbu królewskiego, nakazywała zwrot nieprawnie zatrzymanych statków, spełniała sądownictwo wojskowe, dbała o żołąd, uposażenie, uzbrojenie załóg i statków, przeprowadzała naprawę sprzętu wojennego, żeglarskiego i samych okrętów. Słowem — była czymś w rodzaju ministerstwa marynarki wojennej.

Ze stanem aktualnym naszej gospodarki morskiej oraz perspektywami na najbliższą przyszłość zapoznał zebranych wiceminister żeglugi Stefan Perkowicz. Mówca przypomniał, że w ciągu ubiegłego ćwierćwiecza zostały odbudowane po wojennych zniszczeniach i poważnie rozbudowane nasze porty. W olbrzymim tempie wzrosła ilość statków handlowych i rybackich. Poczyniliśmy duży postęp w dziedzinie budowy statków. W chwili obecnej polski przemysł okrętowy znajduje się w pierwszej dziesiątce światowych producentów statków, a w dziedzinie produkcji statków rybackich pretendujemy nawet do pierwszego miejsca na świecie.

W toku obrad odczytano telegramy, jakie zostały nadesłane do uczestników lubelskiej sesji z kraju i zagranicy — między innymi od I sekretarza KW PZPR w Gdańsku Stanisława Kociołka, prezydenta miasta Ystad w Szwecji Erica Andersona i prezydenta miasta Goeteborga Hansa Hansona.

Z okazji 400-lecia Komisji Morskiej Ministerstwo Żeglugi wybiło pamiątkowy medal przedstawiający: na awersie — dawny statek, na rewersie — piastowski orleń. Pierwsze egzemplarze tego medalu wręczono uczestnikom sesji.

W dniu jej obrad w gmachu Wojewódzkiego Ośrodka Propagandy Partyjnej została otwarta wystawa obrazująca tysiącletnie dzieje portu gdańskiego. Na wystawie, obok plansz i zdjęć ukazujących początki portu i jego dalszy rozwój aż do czasów współczesnych, znalazły się bandery statków zawijających do Gdańska, modele statków itp. Wystawa spotkała się z dużym zainteresowaniem zwiedzających.

Adam Andrzej Witusik

25 LAT ROZWOJU PAŃSTWOWYCH WYŻSZYCH UCZELNI W LUBLINIE

Jubileusz 25-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, powołanego dekretem PKWN 23 października 1944 r. i całego lubelskiego ośrodka naukowego uczczony został szeregiem imprez lokalnych, a niektóre z nich nabrały charakteru ponad-